

ISSN 2991-1168

lipanj / 2025

PLJESAK DLAN-OM

broj.

PLJESAK DLAN-OM

ISSN 2991-1168

Broj 25 / lipanj 2025

UREDNIŠTVO

Izdavač: Udruga "Kazalište, audiovizualne
umjetnosti i kultura Gluhih - DLAN"

Glavni urednik: Angel Naumovski

Odgovorni urednik: Angel Naumovski

Urednici: Lino Ujčić i Angel Naumovski

Dizajn i priprema za tisak: Lino Ujčić

Fotografije: foto arhiv Dlan

Dizajn na naslovnici: Lino Ujčić

Tisak: Tiskara Ban

Adresa: Korčulanska 10, 10000 Zagreb

E-mail: udruga.dlan.zagreb@gmail.com

Web stranica: www.dlan.hr

IBAN: HR9524020061100074154

OIB: 51629434968

Matični broj: 1608037

Časopis izlazi uz financijsku podršku:

SADRŽAJ

RIJEČ UREDNIKA

3 str.

ZANIMLJIVOSTI

Nesavršeni zvukovi

4 str.

ZANIMLJIVOSTI IZ POVIJEST

Manje poznati treći službeni jezik Malte

10 str.

DOGAĐANJA

Radionica ZFF u Gradskoj knjižnici 12 str.

DOGAĐANJA

Putopisno predavanje Angel Naumovski

14 str.

RAZMIŠLJANJA

Gluhi nekad snalažljivi.

Gluhi danas sigurni ali ovisni.? 16 str.

ZNAKOVNI JEZIK

Različiti znakovni jezici u svijetu - znak: INTERNET

18 str.

Poštovani i dragi čitatelji i pratitelji programa i projekata u Udruzi "DLAN" te ljubitelji i pristaše kulture i umjetnosti Gluhih,

evo, lipanj nam je došao u kojem ćemo piti više vode da rashladimo naše komunikacijske organe za razgovor glasovnim i znakovnim jezicima, čak i pisanim jezicima tako da ću ne samo piti nego i "navlažiti" prste za tipkovnicu da se ne presuše i osuše od lipanjskih sparina.

U lipnju su se ipak dogodili razni događaji, nebitni nekima, a bitni drugima i dragim članovima, pratiteljima programa i projekata u Udruzi "DLAN", ljubiteljima i pristašama kulture i umjetnosti Gluhih pa se osim ispijanja hladnih tekućina i rashladite čitajući dragi nam lipanjski "Pljesak DLANom".

Čitat ćete o "Nesavršenim zvukovima" na 4 stranici, a sad nastupam ja sa svojim mišljenjem, ali bome kratkim. Implantat je pomoć, ali nije rješenje. Koliko god pompozno hvalili i trubili kako je to spas za gluhe, gluhonijeme, nagluhe, nagluhonijeme, slabočujuće, slabočujućonijeme itd. ali dalje još nije. Čim se skine implantat opet smo gluhi, gluhonijemi ...

Prije 30-tak ili više godine implantat je bio znanstvena fantastika, a sad je realnost. Dakle, sve je moguće, a što će biti za 30-tak ili više godina??? Veliko pitanje! Dotad ćemo riknuti, a mlađe generacije nek se brinu i grizu oko toga.

Uživajte u malteškim znakovima jer koliko ja pratim Malta je najpoželjnija turistička destinacija, i ne bi bilo loše da malo naučite malteški znakovni jezik i podružite se sa Maltežanima.

Projekt "ZFF - filmsko stvaralaštvo Gluhih" je uspješno završio, a koliko je uspješno ... Vidjet ćemo za nekoliko mjeseci, godina ... Strpljivi i spašeni!

Nastavlja se odlična suradnja između drage nam udruge "DLAN" i Udruge gluhih i nagluhих Zagrebačke županije. Nadam se da će i dalje suradnja biti na visokom nivou na obostrano zadovoljstvo SVIH članova spomenutih udruga, jer animozitet je i dalje prisutan, ali nojeva ko u priči... . A ostale udruge gluhih i nagluhих? Što ćemo? Nojevi u pjesku ili?

Na kraju svega objavljujemo ANONYMOS članak. Tko pročitati složi se - bravo njemu/njoj, atkosenesložineki ide upijesak ili se primi posla da bude dobro na OBOSTRANO zadovoljstvo i duuuugu ljubav.

Lipanjski pozdrav i do nekakvog srpnja

Vaš i svačiji Angel

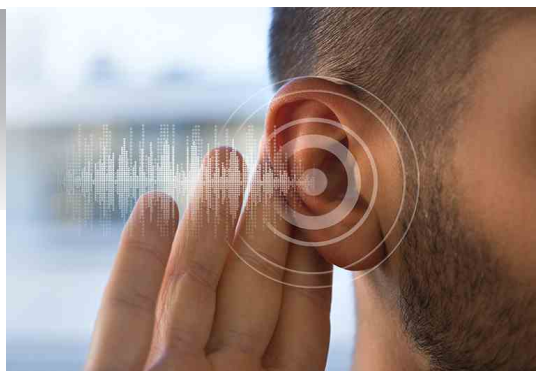
Nesavršeni zvukovi

Kohlearni implantati gluhoj dje-
ci daju neviđen pristup zvuku. Ali
inzistiranje da izbjegavaju zna-
kovni jezik može biti riskantno

Zašto bi znakovni jezik mogao biti
ključan za djecu s kohlearnim im-
plantatima, proučavanje iluzije boli
i nedavni politički razvoj u NIH

Audiolozi i logopedi kao i istraživači
smatraju da je najbolja šansa gluhog
djeteta da nauči govorni jezik nakon
ugradnje implantata da se usredotoči
isključivo na govor, maksimizirajući
izloženost govornom jeziku dok djete-
tov mozak u razvoju može najbolje
naučiti kako obraditi znakove iz okoline.

Ali kohlearni implantati ne ispunjavaju
uvijek svoja obećanja. Djeca mogu kroz
njih dobiti samo zvuk loše kvalitete—
ponekad zato što implantati nisu isprav-
no kalibrirani—ili mogu imati problema
s obradom zvuka koji čuju. Djeca imaju
različite ishode, iz razloga koji nisu u pot-
punosti razumljivi. Djeci čiji kohlearni
implantati ne daju dobar pristup zvuku,
fokusiranje isključivo na govor dovodi u

opasnost njihov jezični razvoj, kaže Julia

Hecht, umirovljena pedijatričarka i zagovornica znakovnog jezika. To može potaknuti niz loših kognitivnih, obrazovnih i društvenih ishoda. Djeca lišena jezika u svojim ranim godinama bore se s pamćenjem, računanjem, sekvencijalnim procesiranjem i drugim vještinama — i možda nikada neće postići potpunu jezičnu tečnost.

Prepoznajući takve rizike, 2023. godine Američka pedijatrijska akademija (AAP) objavila je smjernice u kojima je prvi put preporučila ASL ili neki drugi znakovni jezik za roditelje kako bi gluhoj djeci omogućili rani i neograničeni pristup jeziku — bez obzira na to imaju li kohlearne implantate. Znakovni jezici mogu stvoriti "neposrednu komunikaciju i zbližavanje u domu", kažu smjernice, i pružiti dovoljno jezika za "spriječavanje rizika od jezične deprivacije".

Kipp (desno), čije su jezične vještine brzo napredovale kada su njegovi roditelji uveli znakovni jezik, i njegova sestra Fiia potpisuju "Volim te".

Međutim, zagovornici pristupa samo govoru nisu pokolebani. American Cochlear Implant Alliance—neprofitna zagovaračka skupina koja uključuje kliničare, istraživače i proizvođače implantata—objavila je odgovor u kojem kaže da su preporuke "netočne i pristrane". Grupa je tvrdila da su autori AAP-a isključili istraživanje koje izvješćuje o dobrim govornim ishodima kod djece koja nisu bila izložena znakovnom jeziku i prešutjeli poteškoće s kojima se susreću čujući roditelji pri učenju novog jezika.

Obje strane se slažu da je rana intervencija ključna. Kada djeca ne dostignu svoj kognitivni, jezični i emocionalni potencijal zbog jezične depri-vacije, "uloži su najveći", kaže Hecht.

ZA RAZLIKU OD SLUŠNIH POMA-GALA koja se nalaze izvan uha i pojačavaju zvuk, kohlearni implantati šalju zvuk izravno u unutarnje uho putem elektroda ugrađenih u pužnicu. Otprilike jedna od

svakih 1000 beba rođenih u SAD-u ima ozbiljan do dubok gubitak sluha, što ih čini potencijalnim kandidatima za ugradnju kohlearnog implantata. Razni čimbenici, uključujući anatomiju unutarnjeg uha, određuju hoće li implantat biti održiv, ali manje od polovice završi s uređajima.

Smjernice za audiologe, pedijatre i druge medicinske stručnjake naglašavaju ulogu "roditeljskog izbora" u odluci: preporučuje se kohlearni implantat ako roditelji žele dati prednost govornom jeziku za svoje dijete. Većinu gluhe djece rađaju roditelji koji čuju, koji ne znaju znakovni jezik i koji vjerojatno ne poznaju gluhu osobu, kaže Ann Geers, umirovljena lingvistica koja konzultira Sveučilište Washington u St. Louisu i čiji je rad utjecao na promicanje upotrebe tehnologije i govorne terapije s gluhom djecom. Njihov cilj za njihovo dijete je "živjeti što tipičnijim životom", kaže ona.

Mnogi liječnici i drugi stručnjaci još uvijek vjeruju da je govorni jezik "kritičan i neophodan za funkcioniranje u društvu", kaže Wyatte Hall, istraživač jezične deprivacije gluhih na Sveučilištu Rochester. Ali on i drugi u zajednici gluhih smatraju da to odražava sposobnost, oblik pristranosti koji govorni jezik smatra intrinzično boljim od znakovnog.

Dječji napredak u govoru ne opravdava uvijek nade roditelja. Dijete s kohlearnim implantatom je "još uvijek gluho", kaže Hall, i možda nema dovoljno dobar pristup zvuku da bi usvojilo tečan govorni jezik.

Budući da je signal od implantata nesavršen, djeca moraju naučiti razumjeti unos. Zato kliničari preporučuju ugradnju kohlearnih implantata što je ranije moguće, dok su dječji mozgovi najfleksibilniji. U mnogim zemljama novorođenčad se testira na gluhoću, au SAD-u dijete može dobiti kohlearni implantat već u dobi od 9 mjeseci. Niz studija podupire ranu intervenciju: Što su djeca mlađa kada im se implantat ugrađuje, vjerojatnije je da će se približiti vještinama govornog jezika vršnjacima koji čuju.

Prigušeni tonovi

U studiji koja je istraživala kvalitetu zvuka kohlearnih implantata, istraživači su zamolili sudionike s jednim uhom koji čuju i kohlearnim implantatom u drugom da koriste to uho za slušanje kratke snimke. Zatim su istraživači pustili iskrivljene verzije snimke ušima sudionika, tražeći od njih povratnu informaciju kako bi ponovno stvorili zvuk kohlearnog implantata. Ove snimke predstavljaju neke

od rekonstrukcija koje su sudionici ocijenili kao najtočnije, dajući ideju o tome kako kohlearni implantati mogu zvučati. Izvorni snimak

Ocjena pacijenata: 9,5/10

Ocjena pacijenata: 10/10

Ocjena pacijenata: 9,5/10(Podaci) Dorman, et al., *Frontiers in Human Neuroscience*, 17:18:1434786 (2024); (Audio) Michael Dorman

Obitelji bi trebale odabrati jezike koje će koristiti sa svojim djetetom, kaže Jessica Messersmith, audiolog sa Sveučilišta Južna Dakota. Ali ako je njihov cilj za dijete s implantatima govorni jezik, onda "govorni jezik treba biti primarni unos." Messersmith je koautor smjernica za kliničku praksu Američke akademije za audiologiju iz 2019., u kojima se kaže da bi roditelji trebali biti informirani o cijelom rasponu jezičnih opcija, ali da se "vjerojatnost da dijete postigne veliku korist u područjima percepcije govora, govorne proizvodnje i govornog jezika povećava kada se veći naglasak stavi na slušanje i govorni jezik."

Mnoga istraživanja koja uspoređuju kako se djeca ponašaju kada su izložena samo govoru ili govoru i znakovnom jeziku su slaba ili manjkava, zaključak je pedijatrijskog pregleda iz 2016. Ali Messersmith i drugi ukazuju na utjecajan rad Geersa i kolega objavljen sljedeće godine u časopisu *Pediatrics*. Studija, provedena na 97 djece s kohlearnim implantatima, otkrila je da su oni koji nisu bili izloženi nikakvoj vrsti vizualnog jezika - uključujući ASL, kao i sustave koji miješaju znakove s govornim jezikom - imali bolje govorne rezultate od djece s određenom količinom izloženosti vizualnom jeziku. To nije bila kontrolirana studija, naglašava Geers: da bi ispravno testirali učinke

različitih jezičnih izbora, istraživači bi morali nasumično odrediti roditelje da koriste različite jezične modalitete sa svojom djecom, što bi u praksi bilo nemoguće.

Hall i drugi imali su veće rezerve. Rekli su da, budući da je studija grupirala ASL s umjetnim komunikacijskim sustavima koji kombiniraju geste i govor, ne može reći malo o učincima izlaganja djece prirodnom ljudskom znakovnom jeziku. Također su tvrdili da istraživanje nije moglo pokazati da je znakovni jezik zapravo uzrokovao lošije ishode. Roditelji bi vjerojatnije koristili znakove ako im se dijete muči s govorom, kaže Deborah Chen Pichler, lingvistica za znakovni jezik na Sveučilištu Gallaudet—tako da bi uzročna strelica mogla pokazati u suprotnom smjeru: "Ta djeca vjerojatno znakovno govore jer nisu dobro napredovala u govornom jeziku."

To nije neuobičajeno. Rad iz 2016. u časopisu *Otology and Neurotology* otkrio je da su mnoga djeca s ranom implantacijom imala rezultate na nizu testova govornog jezika koji su bili približni onima koji čuju - ali ovisno o testu, između 19% i 42% te djece nije. Istraživanja su otkrila da je vjerojatnije da će se djeca približiti ili parirati svojim čujućim vršnjacima u govoru ako su mlađa u trenutku implantacije, imaju intenzivniji govorni trening i imaju obrazovanje roditelje. Ali nije savršeno predvidljivo koja će se djeca mučiti ili zašto. "Za svu djecu koja su dobro s kohlearnim implantatima, postoji neka vrsta tra ga djece koja su zaostala", kaže Hecht.

A ponekad i sama tehnologija posustane. Implantati moraju biti kalibrirani kako bi se osiguralo da korisnik implantata može čuti cijeli raspon frekvencija pri ugod-

noj glasnoći, što je korak koji ponekad pođe po zlu. U jednom ekstremnom slučaju, 2022. godine u javnost je stigla vijest da je Adelaide, australska bolnica za žene i djecu, pogriješila u "mapiranju" kohlearnih implantata mnoge djece.

PREDUGO ČEKANJE na razmatranje znakovnog jezika može biti rizično, kažu zagovornici, iako se roditeljima redovito savjetuje da "pričekaju i vide" hoće li dijete ići na govornu terapiju.

To je bio slučaj s Kippom, dječakom koji živi u Esperanceu, udaljenom gradu u zapadnoj Australiji. Njegovi roditelji, Sarah Brophy i Damian Freeman, medicinska sestra i bolničar, posjetili su oko 20 stručnjaka za medicinu, sluh i govor zbog Kippovog sluha i jezika kada njegov rani jezik nije napredovao, a rezultati ispitivanja sluha nisu bili jasni. Nitko ih nije poticao da koriste znakovni jezik, a otprilike polovica ih je upozoravala na to, rekavši da bi moglo biti štetno, kaže Brophy. Audiolog je identificirao Kippa kao duboko gluhonijemog kad je imao gotovo 3 godine, i dalje je odvrćao svoje roditelje od znakovnog jezika, iako je više od godinu dana govorne terapije bilo neučinkovito. Do tada se obitelj utapala. Kipp nije imao načina komunicirati i ponašao se frustrirano. "Dan je bio ispunjen užasnim vrištanjem i vrištanjem... Bio sam na točki sloma", kaže Brophy.

Jezične vještine počinju se razvijati rano u životu novorođenčeta. Istraživanja pokazuju da djeca s kohlearnim implantatima imaju veći uspjeh u govornom jeziku ako im se implantat ugradi u dobi od oko 9 mjeseci, što je najranija dob za

koju je američka Agencija za hranu i lijekove (FDA) odobrila ove uređaje. Ali bebe mlađe od ovoga već usvajaju jezik iz svoje okoline i izgrađuju svoju prvu riječ.

Što dulje dijete ne govori, to su posljedice ozbiljnije, kaže Rachel Mayberry, lingvistica s UCSD-a koja proučava učinke jezične deprivacije. Te je otkrila da kasni

Jezik prije riječi

Novorođenče

1 tjedan
Smiruje se kad čuje glas odrasle osobe

1 mjesec
Ispušta kratke samoglasnike poput "ah"

4 mjeseca
Ispušta zvukove skrbniku koji razgovara s bebom, ispušta zvukove gukanja

6 mjeseci
Naizmjenično ispušta zvukove s skrbnikom, sudjeluje u vokalnoj igri poput cviljenja, uključujući smijeh

9 mjeseci
Ispušta nizove brbljanja poput "dadadadadada", najranija dob odobrena od strane FDA za kohlearne implantate

12 mjeseci
Razumije "ne" koristi prvu riječ poput "mama" ili "tata"

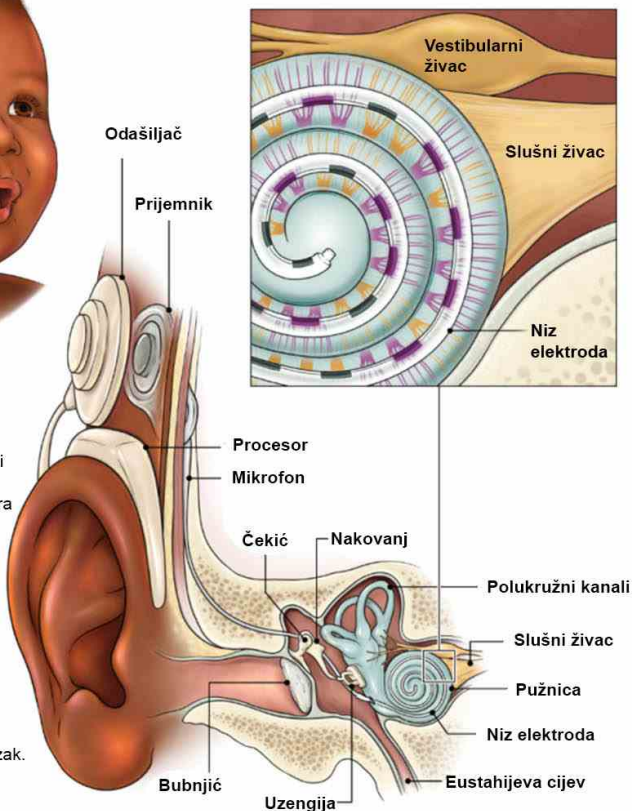

Odašiljač

Prijemnik

Od zvuka do signala

Kohlearni implantat koristi zvučni procesor koji se nalazi iza uha. On pretvara audio valove izvan uha u digitalni signal koji se šalje odašiljačkoj zavojnici koja prenosi taj signal do kirurški implantiranog prijemnika. Prijemnik zatim šalje električne impulse u niz elektroda umetnut u pužnicu. To stimulira slušni živac da dalje prenosi informacije u mozak.

učenici znakovnog jezika koji su uskraćeni za jezik obrađuju znakovni jezik koristeći područja mozga povezana s vidom, a ne jezikom ; te da su imali anatomske razlike u područjima mozga povezanim s obradom jezika. Druga su istraživanja otkrila da je jezična deprivacija povezana sa siromaštvom, nezaposlenošću i lošim zdravljem, te da mnoga djeca koja su kasno došla u kontakt s jezikom nikada ne počnu tečno govoriti niti jedan jezik. Oni koji kasno uče jezik možda mogu održati razgovor, ali se muče da se izraze i razumiju što drugi ljudi govore, kaže Padden: "Oni stvarno nemaju onu vrstu razumijevanja koju mi uzimamo zdravo za gotovo."

Sve veći broj istraživanja otkriva da odgajanje gluhe djece "bimodalno dvojezično" - sa znakovima i govorom - ne šteti njihovom govoru , a može mu koristiti , uz ključnu dobrobit zaštite od jezične deprivacije.

Jedna od briga je da čujući roditelji koji uče znakovni jezik neće biti dovoljno tečni da pomognu u jezičnim rezultatima svoje djece. Ali čini se da gluha djeca čiji su roditelji početnici u znakovnom jeziku nisu sputana: Naomi Caselli, koja proučava obrazovanje gluhih na Sveučilištu u Bostonu, i njezini kolege otkrili su da gluha djeca čiji roditelji koji čuju uče ASL imaju vokabular koji se može usporediti s gluhom djecom koju odgajaju tečni znakovni jezik i da rano izlaganje ASL-u u školi može pomoći u uklanjanju praznina koje su ostavili roditelji.

Roditelji koji nikada nisu upoznali gluhu osobu također mogu imati iskrivljenu predodžbu o tome što znači biti gluhi.

koja su im potrebna. Audiolozi, govorni i jezični terapeuti i drugi praktičari često su smješteni pod istim krovom, ali ordinacije rijetko uključuju stručnjake za ASL ili nude bilo kakvu podršku za ASL unutar kuće, kaže Mallorie Evans, audiolog koji radi u školama na području Los Angelesa. To je sustavna predrasuda protiv ASL-a, kaže ona i šalje poruku roditeljima: "Ono što govorite tim obiteljima je da ne cijenite tu [uslugu] dovoljno da biste je ponudili."

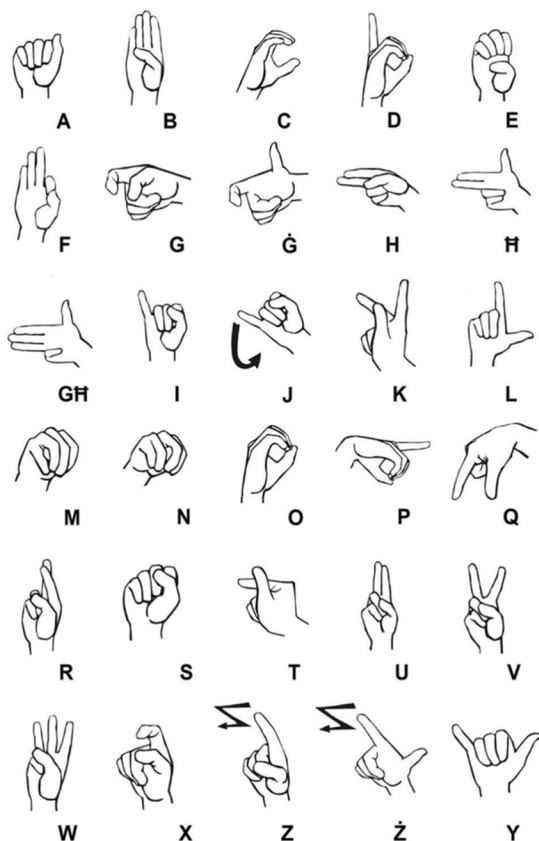
Lorelaini roditelji, Christopher i Karen Strache, odgajali su je uz engleski i američki znakovni jezik, koje je koristila kako bi razumjela što se događa tijekom prijema u bolnicu zbog čega nije mogla nositi svoje kohlearne implantate.

Zagovornici znakovnog jezika ne zagovaraju ga umjesto govornog jezika, kaže Hall - oni ukazuju na sve veći broj dokaza koji sugeriraju da djeca mogu imati oboje. Ali, "Ključno je osigurati da ovaj temelj prvog jezika bude potpuno dostupan i postavljen na mjesto", kaže on. "Zato što je to tako kritično da budemo potpuno ostvareno ljudsko biće."

*

Roditelji koji odluče potpisati sa svojom djecom često se bore da pronađu sredstva

The LSM Manual Alphabet

*Manje
poznati
treći
službeni
jezik
Malte*

Za razliku od britanskog znakovnog jezika, koji koristi dvoručnu abecedu, malteški znakovni jezik koristi jednoručnu abecedu.

Malteški znakovni jezik pojavio se kao formalizirani jezik oko 1980. godine, a danas služi ne samo kao sredstvo svakodnevnice komunikacije već i kao medij za obrazovanje i profesionalni razgovor.

Malteški znakovni jezik (LSM) pojavio se kao formalizirani jezik oko 1980. godine, kada je osnovan prvi klub gluhih na Malti. Prije toga, njegova povijest je uglavnom bila nedokumentirana, ali se vjerovalo

da je na njega utjecao britanski znakovni jezik zbog kolonijalne prošlosti Malte. Danas LSM služi ne samo kao sredstvo svakodnevnih komunikacija već i kao medij za obrazovanje i profesionalni razgovor.

„Znakovni jezici nisu samo sredstvo komunikacije; oni su sastavni dio identiteta i kulture svojih korisnika“, rekao je za MaltaToday Luca Ellul, student lingvistike na Sveučilištu Malta. LSM uključuje jedinstvene znakove koji odražavaju maltešku kulturu i geografiju.

Na primjer, znak za „Sliema“ isti je kao i za „snob/posh“, dok „Msida“ spaja slovo „M“ sa znakom za „tonuće“. Znak za „Gozo“ odnosi se na tri brda otoka, „Mosta“ se odnosi na Kupolu crkve, a „Qormi“ kombinira „Q“ sa znakom za „kruh“. Za razliku od britanskog znakovnog jezika, koji koristi sustav dvoručne abecede, malteški znakovni jezik koristi sustav jednoručne abecede. Ovaj sustav jednoručne abecede vrlo je star i razvio se iz abecede španjolskog znakovnog jezika iz 17. stoljeća.

Ellul je naglasio da je malteški znakovni jezik razvio prepoznatljivije značajke koje odražavaju lokalnu kulturu, što ga čini više od pukog alata za razgovor. „Znak za 'kuću' u LSM-u oblikovan je specifičnim oblikom ruke koji simbolizira malteške zgrade s ravnim krovovima.“

Malteško vijeće za znakovni jezik osnovano je nakon priznanja LSM-a kako bi savjetovalo o pitanjima vezanim uz znakovni jezik, podržavalo istraživanje i promicalo njegov razvoj. Vijeće također igra ulogu u postavljanju standarda za kompetencije tumača i poticanju suradnje među di-

onicima u sektoru znakovnog jezika.

Ellul je istaknuo da LSM uključuje glagole slaganja koji označavaju odnose između zamjenica i radnji, što je ključno za razumijevanje konteksta. „Prilikom potpisivanja 'pitajte', oblik ruke se mijenja ovisno o tome uključuje li radnja prvo, drugo ili treće lice.“

Srećom, resursi koji se bave malteškim znakovnim jezikom su u porastu. U posljednjih nekoliko godina razvijaju se online rječnici MSL-a, uključujući Projekt malteškog znakovnog jezika Instituta za lingvistiku i jezičnu tehnologiju Sveučilišta Malta i još jedan koji nudi Komisija za prava osoba s invaliditetom.

Obrazovni programi na institucijama poput Sveučilišta na Malti nude tečajeve LSM-a, s ciljem poboljšanja komunikacijskih vještina među studentima i povećanja svijesti o kulturi gluhih.

Malteška udruga gluhih osoba osnovana je 1973. godine i predstavlja oko 1500 osoba koje su gluhe ili nagluhe na Malti i Gozu. Osim toga, udruga je članica Europske unije gluhih i Svjetske federacije gluhih. Diljem svijeta koriste se oko 300 različitih znakovnih jezika.

*

Radionica ZFF u Gradskoj knjižnici

13. lipnja se održala zadnja radionica projekta "Filmsko stvaralaštvo Gluhih" na kojoj je bilo 10-tak sudionika. Ovim putem zahvaljujemo Ministarstvu kulture i medija RH koji je prepoznao novitet, jedinstvenost i potencijal sudionika i same ideje projekta za kojeg se nadamo da će se ostvariti u skorašnjoj budućnosti. Koliko smo uvidjeli, mi voditelji radionica,

u polaznicima leži želja i motivacija za rad u filmskoj industriji, ali to sasvim nije dovoljno jer je potrebna volja i trud da se postigne zamisao i ideja. Da se razumijemo dobro, filmska industrija je potpuna suprotnost od kazališne industrije. Neću puno pisati o tome jer za to bi trebali više od nekoliko stranica, a dragi na časopis "Pljesak DLANom" ima stroge kriterije i upute da više od dvije stranice A5 formata ne ide.

Uglavnom, sad pišem o produkciji odnosno organizaciji izvedbi nakon premijere odnosno završetka preprodukcije, produkcije i postprodukcije filmske projekcije i kazališne predstave jer su tu velike razlike. Za ponovne izvedbe kazališnih komada tu dolazi još više aktivnosti tipa organizacije ponovnih izvedbi, dogovora sa kazalištima, tehničkim osobljem za svjetlo i ton, pa nada da će biti odaziv publike dobar, a za ponovne reprize filmskih projekcije dovoljno je samo poslati film u paketu tipa USB, web aplikacija WeTransfer i slično. A da ne pišem o troškovima puta koji su besplatni za slanje filmskih projekcija naspram skupim i zahtjevnim troškovima prijevoza za glumce, tehničko osoblje i kostime, rekvizite i scenografiju kazališne predstave.

Na zadnjoj radionici u Gradskoj knjižnici koju nam je dogovorila draga kolegica i prijateljica Maela Rakočević Uvodić (HVALA OD SRCA, DRAGA i PRE-DRAGA MAELA!" smo ponovili sve što smo radili na svim radionicama, čak smo imali prilike i čast vidjeti neke kratke uratke koje su polaznici napravili i, naravno, odmah na licu mjesta razmijenili mišljenja, iskustva, prijedloge i kritike koje su uvelike pomogle autorima kratkih uradaka.

Nakon radionice imali smo priliku gledati, u dogovoru sa dragom i predragom Maelom, kratkometražni film koji nominiran za kratkometražni film u natjecanju za Oscara "Čovjek koji nije mogao šutjeti". Film je trajao 15-tak minuta, a sama tema filma je kao da je trajalo par sati. Tako malo materijala filma za razmišljanje godinama.

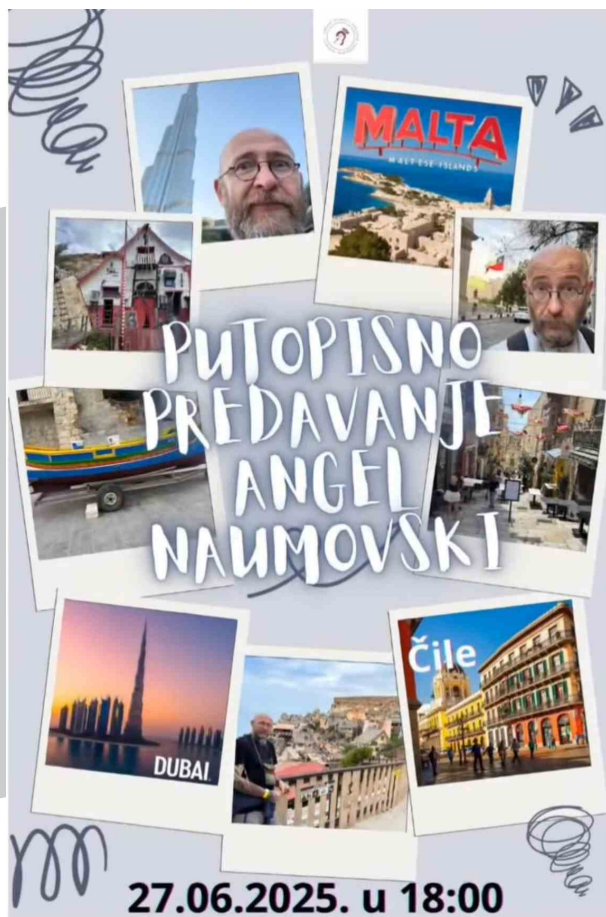
Eto, sad na kraju svega, nadamo se da će dugo očekivana filmska industrija Gluhih u Hrvatskoj konačno pokrenuti ...

Filmski pozdrav

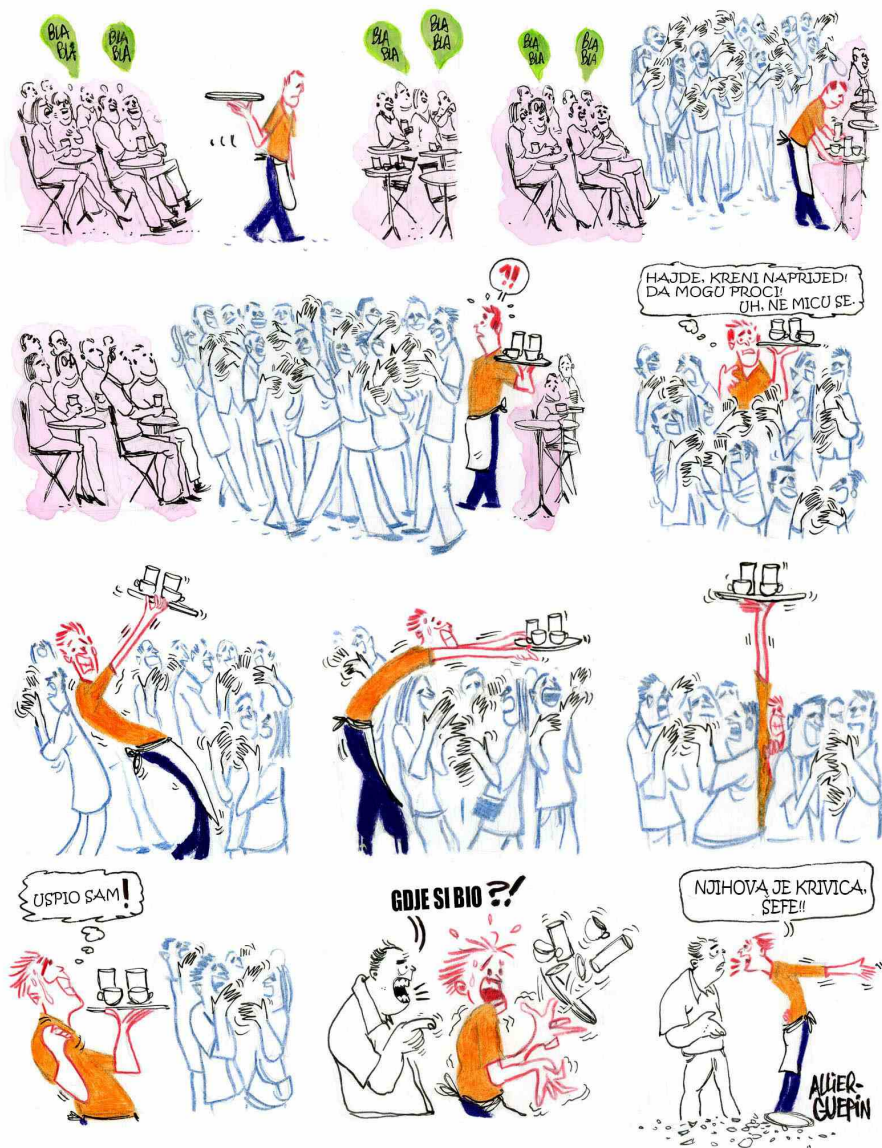
Angel Naumovski

*

*Putopisno
predavanje
Angel
Naumovski*

ZABAVNI KUTAK

Karikature: Sandrine Allier Guepin

GLUHI NEKAD SNALAŽLJIVI. GLUHI DANAS SIGURNI ALI OVISNI.?

Gledajući videa različitih generacija gluhih, mnogi od nas iz starije generacije kažu:

„Prije smo se mučili, ništa nismo imali, ali smo se sami snalazili.“

To je istina. Bili smo prepušteni sami sebi, morali smo hvataći s usana, pogađati po mimici, učiti iz pogleda. Često smo se sramili nešto pitati, bojali se da ćemo ispasti smiješni ili glupi. Ali preživjeli smo, naučili i postali jači.

Naslonili smo se na čujuće prijatelje koji su imali strpljenja za nas, čitali smo s njihovih usana, pisali nam na papirić, rukama i nogama nam bjašnjavali. S njima smo se družili i smijali, bez prevoditelja, bez tehnologije. Kod doktora, u dućanu sve smo morali sami.

Ponekad smo vukli mamu ili sestru da „priča i odluči umjesto nas“, a one bi znale poludjeti od stresa. Ali danas to gledamo kao lijepu uspomenu.

Danas, djeca već od malih nogu imaju asistente i prevoditelje u komunikaciji.

To je prekrasno i važno što imaju podršku u svemu koju mi nismo imali. Ali... navikavaju li se previše na tu pomoć? Ako prevoditelj stalno rješava sve za njih, hoće li znati sami, kad ga ne bude?

Mi smo učili biti samostalni jer nismo imali izbora. Morali smo sami naći posao, maturirati na vrijeme, upisati fakultet bez prevoditelja
Danas je izbor velik, ali znaju li mladi što žele od života?

Sve više vidimo odraslih gluhih koji ne idu nigdje bez prevoditelja, pitaju ih čak i za osobne odluke:

„Što ti misliš, da li uzmem taj auto ili ne?“

A prevoditelj kaže: „To ti sam odluči, ja samo prevodim.“

A mi opet: „Ajde, pomози mi, ne znam koji da auto uzmem!“

I tako „mama prevoditelj“ zna sve najbolje.

Ne znamo kako će biti s djecom koja danas imaju prevoditelja 24 sata dnevno.

Igraju li se s drugom djecom bez njih?

Idu li sami na izlete?

Pišu li zadaće bez pomoći?

Vježbaju li roditelji s njima bez prevoditelja?

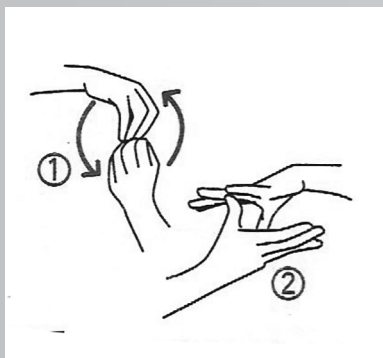
Vjerujemo da ima i samostalne djece, i one koja još traže svoj put. Ali jedno je sigurno zanimljivo je gledati kako se vrijeme, navike i odgovornost mijenjaju iz generacije u generaciju.

Anonimno

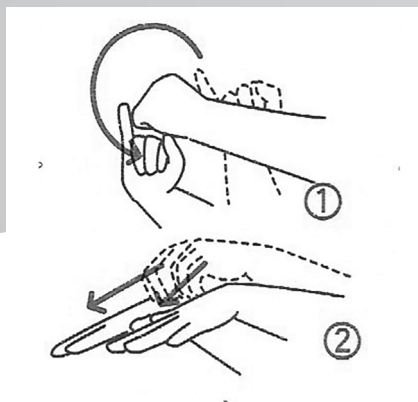
Različiti znakovni jezici u svijetu - znak:
INTERNET

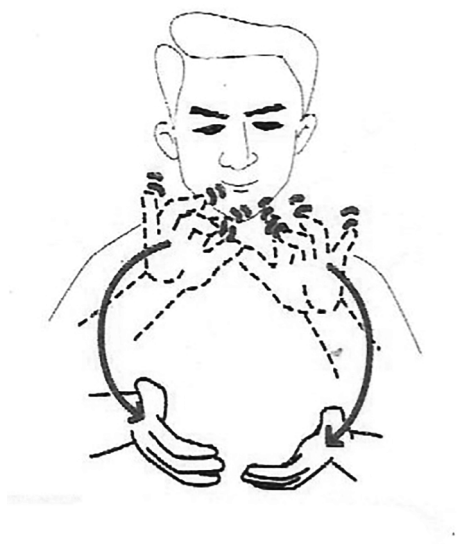
KOREJA

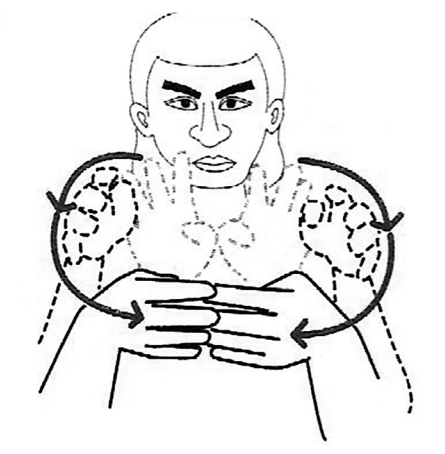
FRANCUSKA

JAPAN

VELIKA BRITANIJA

ŠPANJOLSKA

